

Опрацювати

Культура XIX століття

Класицизм - художній напрям у мистецтві та літературі XVIII - початку XIX ст., для якого характерні піднесена громадянська тематика та суворе дотримання певних творчих норм і правил.

Модернізм - сукупність течій у мистецтві, які характеризуються відмовою від традицій класичного мистецтва й пошуком нових форм

Реалізм - художній напрям у мистецтві, що ставить завдання дати найбільш повне, правдиве відображення дійсності.

Романтизм - художній напрям, якому притаманні інтерес до духовного світу людини, прагнення до свободи і самовдосконалення.

Архітектура

З кінця XVIII ст. в Україну прийшов класицизм, так званий «міський стиль», характерною рисою якого було значне зменшення церковного будівництва. Перевага стала надаватись палацам та громадським будівлям. палати гетьмана Кирила Розумовського в Почепі. В Одесі: Приморський бульвар та Потьомкінські сходи.

1834 – червоний корпус Університету Св. Володимира (В. Беретті).

1872-1877 – Львівська політехніка (Ю. Захарович).

1887 Одеський оперний театр (Ф. Фельнер).

1898 Київська національна опера (В. Шренер).

Література

У першій половині XIX т.. більшість видатних літературних творів були створені у реалістичному стилі.

Етапи становлення української літературної мови

1798 Іван Котляревський пише поему, комедію «Енеїда», у 1802 вона була опублікована. «Енеїда» початок процесу творення сучасної української літературної мови.

1834 Григорій Квітка – Основ'яненко публікує збірку «Молоросійські оповідання» перший прозовий твір писаний сучасною українською літературною мовою.

1840 Тарас Шевченко публікує збірку «Кобзар» - завершення процесу творення сучасної української літературної мови на Східній Україні.

1816 перше просвітницьке товариство у Західній Україні «Товариство галицьких греко-католицьких священників».

1832-1837 літературний гурток «Руська трійця» на Галичині у складі: Маркіяна Шашкевича, Івана Вагилевича, Якова Головацького.

1837 гуртківці випускають збірник «Русалка Дністорова» перший твір написаний сучасною українською мовою на території Галичини, яка входила до складу Австрійської імперії; поширення серед народних мас почуття національної гідності; популяризація української історії.

1846 публікація «Історії русів»

1846 Пантелеймон Куліш «Чорна рада» перший україномовний історичний роман. У цій «хроніці історичних подій» автор відтворив відомі історичні події — чорну раду у Ніжині, яка відбулася 1663 року.

1861 журнал «Основа». Ставив завдання «Всебічне вивчення Південноросійського краю, критичний погляд на себе у минулому і сучасному». Видавці Василь Білозерський, Пантелеймон Куліш.

Михайло Старицький був автором творів «За двома зайцями», «Маруся Богуславка», «Богдан Хмельницький».

Освіта

1806 Харківський університет – перший університет в Україні. Ректор Василь Каразін.

1817 Рішельєвський ліцеї — закритий становий навчальний заклад, заснований в Одесі. Названо на пошану колишнього новоросійського генерал-губернатора Армана Емманюеля дю Плессі Рішельє.

1819-1833 Кременецький ліцей навчальний заклад і монастир ордену єзуїтів в місті Кременець.

1834 відкриття у Києві університету св. Володимира (ім. Т. Шевченка), завданням якого міністр освіти Уваров вважав «поширення російської культури і російської національності на спольщені землі Західної Росії».

1848 липень Галицько-Руська матиця — культурно-освітнє товариство в Галичині, засноване у Львові. Основною метою Галицько-Руської матиці (ГРМ) було проведення просвітницької та видавничої діяльності, а також розвиток шкільництва на західноукраїнських землях. Першим головою ГРМ став М. Куземський. Перша книжка — «Буквар руський для шкіл в Галіції» А. Добрянського (1848).

Собор руських учених — перший просвітницький з'їзд у Галичині, скликаний Головною Руською Радою з ініціативи Миколи Устияновича й Івана Борискевича. Відбувся у Львові з 19 по 26 жовтня 1848 року з участю 99 осіб, які вели наради у 9 секціях. Собор руських учених накреслив широку програму організації української науки і народного шкільництва (серед інших видання шкільних загальноосвітніх довідників), схвалив утворити «Общество просвіщення народного», обговорював питання української літературної мови тощо. Безпосередніх практичних наслідків не мав.

1865 Новоросійський університет (Одеса).

1868 Заснування культурологічного товариства «Просвіта» у Львові як протипага полонізації України. Голова Анатолій Вахнянин.

1873 Літературне товариство ім. Т. Шевченка для вивчення історії України. Керівники: Володимир Антонович, Олександр Кониський.

Театр

1862 Семен Гулак-Артемівський написав оперу «Запорожець за Дунаєм».

1882 М. Кропивницький, М. Старицький, І. Карпенко-Карий, М. Заньковецька створюють український професійний театр.

У 80 р. ХІХ ст. українська сцена до певної міри заміняла публіцистику, брак якої так сильно відчувався серед українців.